

Система нормативно-правових актів у сфері водопостачання та водовідведення. Ефективність та реалізація

Крилова Ірина, Національна академія державного управління при Президентові України

Сфера водопостачання та водовідведення є важливою сферою економіки і сферою життєзабезпечення населення держави. Регулювання сфери водопостачання та водовідведення є питанням державної політики як сукупності ціннісних цілей, державно-управлінських заходів, рішень і дій, порядку реалізації державно-політичних рішень (поставлених державною владою цілей) і системи державного управління розвитком країни. Реалізація державної політики і влади у сучасному суспільстві неможлива без використання актів органів державної влади, котрі є зовнішнім проявом здійснення їх повноважень, в яких відображені конкретні рішення державної влади та які спрямовані на врегулювання певних суспільних відносин і досягнення певних юридичних наслідків. Акти органів державної влади мають велике значення для держави і суспільства, оскільки виражають конкретні рішення державної влади, її дії стосовно реалізації функцій з управління суспільством.

Стаття присвячена дослідженню системи діючих нормативно-правових актів у сфері водопостачання та водовідведення. Автор аналізує поняття актів органів державної влади, нормативно-правових актів та їх класифікацію, наводить свої критерії класифікації нормативно-правових актів. Досліджує характерні особливості нормативно-правового регулювання сфери водопостачання та водовідведення, виділяє законодавчі і підзаконні нормативно-правові акти, основні і супроводжуючі законодавчі акти. Зокрема, аналізуються Закони України «Про житлово-комунальні послуги», «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення», «Про державне регулювання комунальних послуг», «Про природні монополії», наводяться певні неузгодженості між нормами Законів.

Автор систематизує нормативно-правові акти у сфері водопостачання та водовідведення за предметом регулювання, зокрема: з питань експлуатації та обслуговування систем водопостачання та водовідведення, з питань якості питної води та послуг; з питань встановлення нормативів, з питань розрахунку втрат, з питань встановлення тарифів, з питань обліку доходів і витрат, з питань охорони праці, цивільного захисту, небезпечності об'єктів тощо.

В статті також розглядається питання ефективності нормативно-правових актів, аналізуються критерії ефективності нормативно-правових актів загальнотеоретичні та авторські у сфері водопостачання та водовідведення. Зокрема, ефективність нормативно-правового акту виражається в досягненні ним цілей правового регулювання, а саме: закріплення з допомогою юридичних засобів уже існуючих суспільних відносин; стимулювання тих суспільних відносин, що вже існують і відповідають загальному інтересу суспільства; створення умов для виникнення й розвитку нових форм суспільних відносин; вилучення з практики соціально небезпечних відносин. До основних чинників ефективності правових норм належать: відповідність вимог норм права рівню соціально-економічного розвитку суспільства; рівень досконалості законодавства; рівень правової культури громадян, стан сфери регулювання.

Ключові слова: водопостачання; водовідведення; державне регулювання; державна політика; нормативно-правові акти

System of legal acts in water supply and wastewater. Efficiency and realization

Krylova Iryna, National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

The water supply and wastewater sphere is an important segment of the economy and a life-supporting area of the state's population. Regulating of the water supply and wastewater sphere is an issue of the state policy as a set of value goals, government and management measures, decisions and actions, implementation of state and political decisions (goals set by the government) and the state management system of the country development. The implementation of state policy and power is impossible in modern society without application of state legal acts, which appear to be external manifestations of their powers and authority and reflect concrete decisions of state institutions, and aimed at regulating certain public relations and achieving definite legal results. The acts of state authorities are of great importance for the

state and society because they reflect concrete decisions of the state power, its actions to implement the functions of society governance.

The article is devoted to the study of the current legal acts system in the field of water supply and wastewater. The author analyzes the concept of state regulation acts, regulatory legal acts and their classification, provides own criteria for the classification of regulatory legal acts. The author also investigates the characteristic features of statutory regulation in the sphere of water supply and wastewater, identifies legislative and subordinate regulatory legal acts, basic and accompanying legislative acts. In particular, the Laws of Ukraine "About housing and communal services", "About drinking water, drinking water supply and wastewater", "About state regulation in the sphere of utilities", "About natural monopolies" have been analyzed, and certain inconsistencies in the legal norms have been revealed.

The author systematizes the regulatory and legal acts in the field of water supply and wastewater on the subject of regulation, in particular: the operation and maintenance of water supply and wastewater systems, the quality of drinking water and services. The raised questions are: the establishment of standards for calculation of losses upon the tariff settlement, accounting of incomes and expenditures, labor protection, civil protection, hazard facilities, and the like.

The article also addresses the issue of the regulatory legal acts effectiveness, analyzes the criteria for legal regulatory effectiveness, general theoretical and author's concept in the field of water supply and wastewater. In particular, the potency of a regulatory legal act is expressed in the achievement of the objectives of legal regulation due to this act, namely: fixing the already existing social relations with the help of legal means, stimulation of those public relations that already exist and correspond to the general interest of the society, as well as creating conditions for the emergence and development of new forms of social relations and withdrawal of socially dangerous relationships. The main factors of the effectiveness of legal norms include: compliance with the requirements of the law and the level of socio-economic development of society; the level of the legislation efficiency; level of the citizens' legal culture, the state of regulation sphere.

Keywords: *water supply; wastewater; state regulation; state policy; legal acts*

Система нормативно-правовых актов в сфере водоснабжения и водоотведения. Эффективность и реализация

Крылова Ирина, Национальная академия государственного управления при Президенте Украины

Сфера водоснабжения и водоотведения является важной сферой экономики и сферой жизнеобеспечения населения государства. Регулирование сферы водоснабжения и водоотведения является вопросом государственной политики как совокупности ценностных целей, государственно-управленческих мер, решений и действий, порядка реализации государственно-политических решений (поставленных государственной властью целей) и системы государственного управления развитием страны. Реализация государственной политики и власти в современном обществе невозможна без использования актов органов государственной власти, которые являются внешним проявлением осуществления их полномочий, в которых отражены конкретные решения государственной власти и направленных на урегулирование определенных общественных отношений и достижение определенных юридических последствий. Акты органов государственной власти имеют большое значение для государства и общества, поскольку выражают конкретные решения государственной власти, ее действия по реализации функций по управлению обществом.

Статья посвящена исследованию системы действующих нормативно-правовых актов в сфере водоснабжения и водоотведения. Автор анализирует понятие актов органов государственной власти, нормативно-правовых актов и их классификацию, приводит свои критерии классификации нормативно-правовых актов. Исследует характерные особенности нормативно-правового регулирования сферы водоснабжения и водоотведения, выделяет законодательные и подзаконные нормативно-правовые акты, основные и сопровождающие законодательные акты. В частности, анализируются Законы Украины «О жилищно-коммунальных услугах», «О питьевой воде, питьевом водоснабжении и водоотведении», «О государственном регулировании коммунальных услуг», «О естественных монополиях», приводятся определенные несогласованности между нормами законов.

Автор систематизирует нормативно-правовые акты в сфере водоснабжения и водоотведения по предмету регулирования, в частности: по вопросам эксплуатации и обслуживания систем водоснаб-

жения и водоотведения, по вопросам качества питьевой воды и услуг; по вопросам установления нормативов по вопросам расчета потерь по вопросам установления тарифов, по вопросам учета доходов и расходов, по вопросам охраны труда, гражданской защиты, опасности объектов и тому подобное.

В статье также рассматривается вопрос эффективности нормативно-правовых актов, анализируются критерии эффективности нормативно-правовых актов общетеоретические и авторские в сфере водоснабжения и водоотведения. В частности, эффективность нормативно-правового акта выражается в достижении им целей правового регулирования, а именно: закрепление с помощью юридических средств уже существующих общественных отношений; стимулирование тех общественных отношений, которые уже существуют и соответствуют общему интересу общества; создание условий для возникновения и развития новых форм общественных отношений; изъятие из практики социально опасных отношений. К основным факторам эффективности правовых норм относятся: соответствие требованиям норм права уровню социально-экономического развития общества; уровень совершенства законодательства; уровень правовой культуры граждан, состояние сферы регулирования.

Ключевые слова: водоснабжение; водоотведение; государственное регулирование; государственная политика; нормативно-правовые акты

Постановка проблеми.

Сфера водопостачання та водовідведення є важливою сферою економіки і сферою життєзабезпечення населення держави. Регулювання сфери водопостачання та водовідведення є питанням державної політики як сукупності ціннісних цілей, державно-управлінських заходів, рішень і дій, порядку реалізації державно-політичних рішень (поставлених державною владою цілей) і системи державного управління розвитком країни [12, с. 8]. Реалізація державної політики і влади у сучасному суспільстві неможлива без використання активів органів державної влади, котрі є зовнішнім проявом здійснення їх повноважень, в яких відображені конкретні рішення державної влади та які спрямовані на врегулювання певних суспільних відносин і досягнення певних юридичних наслідків. Акти органів державної влади мають велике значення для держави і суспільства, оскільки виражають конкретні рішення державної влади, її дії стосовно реалізації функцій з управління суспільством. Закони, наприклад, повинні регулювати найважливіші суспільні відносини, підзаконні нормативно-правові акти, які видаються на основі та на виконання законів, повинні конкретизувати положення законів, визначати механізм реалізації деяких положень законів, і всі вони покликані спрямовувати дії суспільства до єдиної мети, до верховенства права, до належної організації діяльності, до вирішення всіх суспільних питань. Усі акти органів державної влади видаються з метою

врегулювання численних суспільних відносин і в ідеалі повинні давати відповіді на всі запитання суспільства, жоден випадок не повинен бути винятком. Неузгодженість та суперечності актів органів державної влади призводять, по-перше, до неякісності правової бази, нестабільності та правопорушень у державі, а, по-друге, до неузгодженості дій самих органів державної влади, до втрати сутності їх повноважень та покликання [16, с. 44-45]. З огляду на це, вважається за необхідне здійснення аналізу системи нормативно-правових актів у сфері водопостачання та водовідведення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженню питання правового регулювання сфери комунальних послуг приділяли увагу такі науковці, як Г. Виноградова [10], О. Романюк [26], Т. Коляда [15], О. Буханевич [8], Т. Барабаш [6], П. Яковлев [29] та ін. Розробленням механізмів державного управління та регулювання сфери житлово-комунальних послуг займалися А. Бабак [3], В. Базилевич [4], В. Бакуменко [5], О. Білянський [7], І. Запатріна [13], О. Ігнатенко [14], Ю. Ковбасюк [12], Н. Олійник [20], І. Розпутенко [25], В. Тертичка [28] та ін. Разом із тим дослідження були направлені на державне управління та відносини у сфері житлово-комунальних послуг, а нормативно-правовому забезпеченню сфери водопостачання та водовідведення не було приділено достатньої уваги.

Формулювання цілей статті. Основною метою статті є аналіз системи нормативно-правових актів у сфері водопостачання та водовід-

ведення, з'ясування особливостей нормативно-правового регулювання сфери та надання пропозицій щодо його вдосконалення.

Виклад основного матеріалу.

Загальнотеоретично нормативно-правовий акт визначається як основне джерело права в Україні, як прийнятий у встановленому порядку компетентним суб'єктом офіційний письмовий документ, в якому в односторонньому вольовому порядку встановлюються, змінюються чи скасовуються норми права [2, с. 203; 9, с. 406-408; 19, с. 148; 27, с. 312-313]. Слід зазначити, що на сьогодні жодним законом не визначено поняття «нормативно-правовий акт», як і немає закону про нормативно-правові акти. Разом із тим на підзаконному рівні наказом Міністерства юстиції від 12.04.2005 р. № 34/5 (зареєстрований в Мін'юсті за № 381/10661) нормативно-правовий акт визначено як офіційний письмовий документ, прийнятий уповноваженим на це суб'єктом нормотворення у визначеній законодавством формі та за встановленою законодавством процедурою, спрямований на регулювання суспільних відносин, що містить норми права, має неперсоніфікований характер і розрахований на неодноразове застосування.

Як правило, нормативно-правові акти характеризуються такими ознаками: приймаються спеціально уповноваженими на те суб'єктами (органами держави та органами місцевого самоврядування); є офіційними письмовими документами, які мають обов'язкові атрибути: назву (закон, указ, постанова тощо), найменування суб'єкта, що їх прийняв (Президент, Кабінет Міністрів, Верховна Рада), тощо; встановлюють, змінюють чи скасовують норми права; приймаються відповідно до встановленого законом порядку; мають певну юридичну силу [2, с. 203; 9, с. 406-408; 19, с. 148; 27, с. 313]. Традиційно нормативно-правові акти класифікуються за такими критеріями: 1) за юридичною силою – на закони і підзаконні нормативно-правові акти; 2) за суб'єктами видання – на акти народу (прийняті референдумом), акти органів держави, органів місцевого самоврядування, спільні акти органів держави і недержавних організацій; 3) за сферою дії – на акти загальної дії, акти місцевої дії, відомчі акти,

акти внутрішньої дії; 4) за галузями законодавства – на адміністративні, цивільні, кримінальні, інші; 5) за характером волевиявлення компетентного суб'єкта – на акти встановлення норм права, акти зміни норм права, акти скасування норм права; 6) за ступенем абстрактності правових норм – на первинні та конкретизаційні; 7) за часом дії – акти невизначеної дії та акти визначеного строку [1, с. 199; 9, с. 408; 17; 18; 19, с. 149-151]. В цьому дослідженні пропонується розглянути нормативно-правові акти у сфері водопостачання та водовідведення згруповані за юридичною силою, за суб'єктами видання та за сферою дії.

Нормативно-правове регулювання сфери водопостачання та водовідведення здійснюється низкою актів законодавства загальної сфери дії та спеціального законодавства. До законодавчих актів загальної дії відносяться Конституція України, Господарський кодекс України, Цивільний кодекс України, Податковий кодекс України, Кодекс України про надра, Кодекс цивільного захисту України, тощо. Спеціальне законодавство складається з нормативно-правових актів різної юридичної сили, які регулюють сферу водопостачання та водовідведення в цілому, так і окремі аспекти.

Спеціальне законодавство у сфері водопостачання та водовідведення можна умовно поділити на основні закони, другорядні закони, підзаконні нормативно-правові, нормативні акти та ненормативні акти. Отже сфера водопостачання та водовідведення в Україні регулюється такими основними законодавчими актами, що визначають основні компоненти її інституційної структури та нормативної бази: Водним кодексом України, Законом України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення», Законом України «Про житлово-комунальні послуги», Законом України «Про природні монополії», Законом України «Про державне регулювання у сфері комунальних послуг», Закон України «Про особливості передачі в оренду чи концесію об'єктів у сферах теплопостачання, водопостачання та водовідведення, що перебувають у комунальній власності».

Водний кодекс України регулює правові відносини з метою забезпечення збережен-

ня, науково обґрунтованого, раціонального використання вод для потреб населення і галузей економіки, відтворення водних ресурсів, охорони вод від забруднення, засмічення та вичерпання, запобігання шкідливим діям вод та ліквідації їх наслідків, поліпшення стану водних об'єктів, а також охорони прав підприємств, установ, організацій і громадян на водокористування [11]. У ньому визначені обов'язки центральних і місцевих органів влади, права і обов'язки водокористувачів та роль громадян та громадських об'єднань, а також встановлені правила, що регулюють забір води та скидання забруднюючих речовин. Змінами до Водного кодексу від 2017 року впроваджено інтегровані підходи в управлінні водними ресурсами за басейновим принципом, що враховує головні положення Водної Рамкової та Паводкової Директив Європейського Союзу і впровадження ряду механізмів управління на зразок європейських.

Законом України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» визначено правові, економічні та організаційні засади функціонування системи питного водопостачання, спрямовані на гарантоване забезпечення населення якісною та безпечною для здоров'я людини питною водою; повноваження центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів АРК, обласних, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування; права та обов'язки споживачів питної води, послуг з питного водопостачання та водовідведення та підприємств питного водопостачання та водовідведення, вимоги до захисту джерел питної води та ін. [23]. Закон також містить спеціальні норми прямої дії щодо заборони відключення об'єктів питного водопостачання та централізованого водовідведення від системи енерго-, газо-, теплопостачання як об'єктів життєзабезпечення і стратегічного значення; щодо обмеження (припинення) питного водопостачання до рівня екологічної броні питного водопостачання споживачам (крім населення) та ін. Разом із тим слід зазначити, що профільний Закон потребує суттєвого доопрацювання в частині врегулювання сфери водовідведення, яка не враховує багатьох важливих аспектів сфери (склад,

властивості та види стічних вод, стічні води централізованої системи водовідведення, централізована і нецентралізована система водовідведення, очисні споруди, уточнення повноважень органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері водовідведення та ін.).

Законом України «Про житлово-комунальні послуги» регулюються відносини, що виникають у процесі надання та споживання житлово-комунальних послуг, до яких відносяться послуги з управління багатоквартирним будинком, постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого водопостачання, централізованого водовідведення та поводження з побутовими відходами, а також відносини, що виникають у процесі надання послуг з постачання та розподілу електричної енергії і природного газу. В Законі визначені повноваження органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері житлово-комунальних послуг; права та обов'язки суб'єктів правовідносин у сфері надання житлово-комунальних послуг (споживачів, виконавців, управителів); порядок формування тарифів та оплати за житлово-комунальні послуги; порядок та особливості укладання, зміни і припинення договорів про надання комунальних послуг; вимоги до надання житлово-комунальних послуг; комерційний облік комунальних послуг та ін. [22]. Слід зазначити, що цей Закон зазнав значних змін у 2017 році, що відобразилось у його новій редакції, було встановлено новий порядок укладання договорів про надання комунальних послуг, виключено балансоутримувача будинку та введено управителя будинку, зроблено спробу впровадження ринкових відносин між споживачами та виконавцями житлово-комунальних послуг, введено штрафні санкції учасникам «ринку» житлово-комунальних послуг за порушення правил та ін. У Законі з'явилась норма прямої дії, що наділяє виконавця комунальних послуг правом припиняти / зупиняти надання комунальних послуг у разі їх неоплати або оплати не в повному обсязі в порядку і строки, встановлені законом та договором, крім випадків, коли якість та / або кількість таких послуг не відповідають умовам договору. Проте законодавець не уз-

годов реалізацію такого права з прямою заборороною обмеження (припинення) питного водопостачання населенню, встановленою Законом України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення».

Законом України «Про природні монополії», який визначає правові, економічні та організаційні засади державного регулювання діяльності суб'єктів природних монополій в Україні, сферу централізованого водопостачання та водовідведення віднесено до сфери діяльності суб'єктів природних монополій. Закон також визначає особливості регулювання діяльності суб'єктів природних монополій; повноваження органів, які здійснюють державне регулювання; обов'язки суб'єктів природних монополій та ін. [24]. Особливе регулювання діяльності суб'єктів природних монополій у сфері централізованого водопостачання та водовідведення передбачено Законом України «Про державне регулювання у сфері комунальних послуг», яким визначено правові засади державного регулювання у сфері комунальних послуг. Законом визначені завдання, принципи та повноваження державного регулятора; засоби регуляторного впливу, на суб'єктів природних монополій; державний нагляд за ринком комунальних послуг та ін. [21].

Законом України «Про особливості передачі в оренду чи концесію об'єктів у сферах теплопостачання, водопостачання та водовідведення, що перебувають у комунальній власності» визначено особливості передачі в оренду чи концесію об'єктів у сферах теплопостачання, водопостачання та водовідведення, що перебувають у комунальній власності, особливості оренди та концесії таких об'єктів.

Основні Закони сфери водопостачання та водовідведення супроводжують другорядні закони, які визначають певні специфічні питання діяльності суб'єктів господарювання у сфері водопостачання та водовідведення, та впливають на цю сферу. До них відносяться: Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» (регулює суспільні відносини у сфері ліцензування видів господарської діяльності, визначає виключний перелік видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, встановлює

уніфікований порядок їх ліцензування, нагляд і контроль у сфері ліцензування, відповідальність за порушення законодавства у сфері ліцензування видів господарської діяльності); Закон України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» (визначає засади забезпечення комерційного, у тому числі розподільного, обліку послуг з постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого водопостачання та забезпечення відповідною обліковою інформацією споживачів таких послуг); Закон України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення» (регулює суспільні відносини, які виникають у сфері забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя, визначає відповідні права і обов'язки державних органів, підприємств, установ, організацій та громадян, встановлює порядок організації державної санітарно-епідеміологічної служби і здійснення державного санітарно-епідеміологічного нагляду в Україні); Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (регулювання відносин у галузі охорони, використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, запобігання і ліквідації негативного впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище, збереження природних ресурсів, генетичного фонду живої природи, ландшафтів та інших природних комплексів, унікальних територій та природних об'єктів, пов'язаних з історико-культурною спадщиною); Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» (визначає правові, організаційні та фінансові засади діяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, спрямованої на запобігання виникненню і поширенню інфекційних хвороб людини, локалізацію та ліквідацію їх спалахів та епідемій, встановлює права, обов'язки та відповідальність юридичних і фізичних осіб у сфері захисту населення від інфекційних хвороб); Закон України «Про охорону праці» (визначає основні положення щодо реалізації конституційного права працівників на охорону їх життя і здоров'я у процесі трудової діяльності, на належні,

безпечні і здорові умови праці, регулює за участю відповідних органів державної влади відносини між роботодавцем і працівником з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища і встановлює єдиний порядок організації охорони праці в Україні); Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» (визначає правові, економічні, соціальні та організаційні основи діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки, і спрямований на захист життя і здоров'я людей та довкілля від шкідливого впливу аварій на цих об'єктах шляхом запобігання їх виникненню, обмеження (локалізації) розвитку і ліквідації наслідків); Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» (встановлює правові та організаційні засади оцінки впливу на довкілля, спрямованої на запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів, у процесі прийняття рішень про провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів) Закон України «Про захист прав споживачів» (регулює відносини між споживачами товарів, робіт і послуг та виробниками і продавцями товарів, виконавцями робіт і надавачами послуг різних форм власності, встановлює права споживачів, а також визначає механізм їх захисту та основи реалізації державної політики у сфері захисту прав споживачів); Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» (визначає правові засади формування та застосування державних соціальних стандартів і нормативів, спрямованих на реалізацію закріплених Конституцією України та законами України основних соціальних гарантій), Закон України «Про метрологію та метрологічну діяльність» (регулює відносини, що виникають в процесі провадження метрологічної діяльності) та ін.

На виконання зазначених основних Законів було прийнято ряд підзаконних нормативно-правових актів, які визначають механізми реалізації норм Законів, і які також можна класифікувати за предметом регулювання. Наприклад, із питань експлуатації та обслуговування систем водопостачання та

водовідведення (технічних питань): «Правила користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України», затверджені наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 27.06.2008 № 190; «Правила приймання стічних вод підприємств у комунальні та відомчі системи каналізації населених пунктів України», затверджені наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України № 37 від 19.02.2002 (зар. в Мінюсті 26.04.2002 № 402/6690); «Правила технічної експлуатації систем водопостачання та каналізації населених пунктів України», затверджені наказом Державного комітету України по житлово-комунальному господарству № 30 від 05.07.1995 р (зар. в Мінюсті 21.07.1995 № 231/767); «Порядок обслуговування внутрішньобудинкових систем теплопостачання, водопостачання, водовідведення та постачання гарячої води» затверджений наказом Мінрегіону України від 15.08.2018 № 219 (зар. в Мін'юсті 19.09.2018 № 1074/32526).

З питань якості питної води: ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною», затверджені наказом МОЗ від 12.05.2010 № 400 (зар. в Мінюсті 01.07.2010 за № 452/17747) та ін.

З питань встановлення нормативів: постанови Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1107 «Про затвердження Порядку розроблення та затвердження нормативів питного водопостачання»; від 08.02.2006 № 119 «Про затвердження Порядку обмеження питного водопостачання до рівня екологічної броні»; наказ Мінбуду України «Про затвердження Методики визначення нормативів питного водопостачання населення» від 27.09.2005 № 148 (зар. в Мін'юсті 17.10.2005 № 1210/11490); наказ Мінрегіону України від 25.06.2014 № 179 «Про затвердження Порядку розроблення та затвердження технологічних нормативів використання питної води підприємствами, які надають послуги з централізованого водопостачання та / або водовідведення» (зар. в Мін'юсті 03.09.2014 № 1062/25839)..

З питань розрахунку втрат: наказ Мінрегіону України «Про затвердження Методики розрахунку втрат питної води підприємствами, які надають послуги з централізованого водопостачання» від 25.06.2014 № 180 (зар. в Мін'юсті 03.09.2014 № 1063/25840); наказ Мінрегіону України «Про затвердження Методики розрахунку технологічних витрат питної води підприємствами, які надають послуги з централізованого водопостачання та/або водовідведення» від 25.06.2014 № 181 (зар. в Мін'юсті 03.09.2014 № 1064/25841).

З питань обліку доходів і витрат: постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 № 584 «Про затвердження Порядку ведення окремого обліку доходів і витрат на підприємствах, які здійснюють виробництво, транспортування, постачання теплової енергії та надають послуги з централізованого водопостачання та водовідведення»; постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядків зарахування коштів на поточні рахунки із спеціальним режимом використання для проведення розрахунків за інвестиційними програмами, використання зазначених коштів і здійснення контролю за їх витрачанням у сферах теплопостачання, централізованого водопостачання та водовідведення» від 09.10.2013 № 750; наказ Мінекономрозвитку України «Про затвердження граничного рівня регуляторної норми доходу суб'єктів, що здійснюють транспортування теплової енергії, централізоване водопостачання та водовідведення» від 20.09.2013 № 1117 (зар. в Мін'юсті 30.09.2013 № 1680/24212); постанови НКРЕКП від 14.09.2017 № 1134 «Про встановлення регуляторної норми доходу на регуляторну базу активів для суб'єктів природних монополій, що провадять (мають намір провадити) господарську діяльність з централізованого водопостачання та водовідведення»; від 14.09.2017 № 1135 «Про затвердження Порядку визначення регуляторної бази активів суб'єктів природних монополій, що провадять (мають намір провадити) господарську діяльність з централізованого водопостачання та водовідведення».

З питань встановлення тарифів: постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 № 869 «Про забезпечення єдиного підходу

до формування тарифів на житлово-комунальні послуги»; постанови НКРЕКП від 10.03.2016 № 302 «Про затвердження Порядку формування тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення»; від 24.03.2016 № 364 «Про затвердження процедури встановлення тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення»; від 14.09.2017 № 1131 «Про затвердження Порядку розроблення, погодження та затвердження інвестиційних програм суб'єктів господарювання у сфері централізованого водопостачання та водовідведення»; від 14.09.2017 № 1132 «Про затвердження Порядку формування тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення на принципах стимулюючого регулювання»; від 18.05.2012 № 181 «Про затвердження Механізму визначення витрат на оплату праці, які враховуються у тарифах на виробництво теплової енергії (крім виробництва теплової енергії на теплоелектроцентралях, теплоелектростанціях, атомних електростанціях і когенераційних установках та установках з використанням нетрадиційних або поновлюваних джерел енергії), транспортування її магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами, постачання теплової енергії, централізоване водопостачання та водовідведення» (зар. в Мін'юсті 06.06.2012 №914/21226); від 14.12.2012 № 381 «Про затвердження порядків розроблення, погодження та затвердження інвестиційних програм суб'єктів господарювання у сферах теплопостачання, централізованого водопостачання та водовідведення» (зар. в Мін'юсті 11.01.2013 № 97/22629); від 06.12.2013 № 268 «Про застосування стимулюючого регулювання у сфері централізованого водопостачання та водовідведення та у сфері транспортування теплової енергії» (зар. в Мін'юсті 12.12.2013 №2102/24634); наказ Мінрегіону України від 14.12.2012 № 630 «Про затвердження порядків розроблення, погодження та затвердження інвестиційних програм суб'єктів господарювання у сферах теплопостачання, централізованого водопостачання та водовідведення» (зар. в Мін'юсті 11.01.2013 № 97/22629).

З питань цивільного захисту: постанови Кабінету Міністрів України від 24.03.2004

№ 368 «Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями»; від 11.07.2002 № 956 «Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки»; від 15.02.2002 № 175 «Про затвердження Методики оцінки збитків від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру»; Національний класифікатор ДК 019:2010 «Класифікатор надзвичайних ситуацій»; спільний наказ МНС, Мінагрополітики, Мінекономіки, Мінприроди № 73/82/64/122 від 27.03.2001 р. «Про затвердження Методики прогнозування наслідків виливу (викиду) небезпечних хімічних речовин при аваріях на промислових об'єктах і транспорті» (зар. в Мінюсті 10.04.2001 за № 326/5517); наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 04.12.2002 р. № 637 «Про затвердження Методики визначення ризиків та їх прийнятних рівнів для декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки»; наказ Міністерства з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 23.02.2006 р. № 98 «Про затвердження Методики ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів, затвердженої» (зар. в Мінюсті 20.03.2006 р. за № 286/12160).

З питань охорони праці на небезпечних об'єктах: постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2002 № 956 «Про затвердження Порядку декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки, затвердженого»; наказ Державного комітету з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 12.03.2010 № 56 «Про затвердження Правил охорони праці при виробництві, зберіганні, транспортуванні та застосуванні хлору» (зар. в Мінюсті 01.04.2010 за № 264/17559); наказ МНС України від 22.03.2012 № 627 «Вимоги до роботодавців щодо захисту працівників від шкідливого впливу хімічних речовин» (зар. в Мінюсті 10.04.2012 р. за № 521/20834), з урахуванням СН 4617-88 «Предельно допустимые концентрации (ПДК) вредных веществ в воздухе рабочей зоны» (в частині хлора); Міждержавний стандарт ГОСТ 12.1.007-76 «Вредные вещества. Классификация и общие требования безопасности» та ін.

22

З питань об'єктів підвищеної небезпеки: постанови Кабінету Міністрів України від 14.03.2018 № 223 «Про затвердження Плану реагування на надзвичайні ситуації державного рівня»; від 11.07.2002 № 956 «Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки»; від 18.12.1998 № 2024 «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів»; наказ Мінсоцпраці від 04.12.2002 № 637 «Про затвердження Методики визначення ризиків та їх прийнятних рівнів для декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки»; спільний наказ Міністерства з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, Міністерства аграрної політики, Міністерства економіки, Міністерства екології і природних ресурсів від 27.03.2001 р. № 73/82/64/122 «Про затвердження Методики прогнозування наслідків виливу (викиду) небезпечних хімічних речовин при аваріях на промислових об'єктах і транспорті» (зар. в Мінюсті 10.04.2001 за № 326/5517); ДСТУ 3891-99 «Безпека у надзвичайних ситуаціях»; ДСТУ 3273-95 «Безпека промислових підприємств» та ін.

З питань застосування хімікатів: наказ Мінжитлокомунгоспу України від 18.05.2007 № 18 «Про затвердження Інструкції із застосування гіпохлориту натрію для знезараження води в системах централізованого питного водопостачання та водовідведення» (зар. в Мін'юсті від 25.07.2007 № 853/14120).

З питань концесії: наказ Мінжитлокомунгоспу «Про затвердження Порядку погодження Мінрегіоном умов конкурсу щодо передачі в оренду чи концесію об'єктів, що використовуються для здійснення діяльності у сферах теплопостачання, водопостачання та водовідведення» від 08.12.2009 № 386 (зар. в Мін'юсті України від 11.01.2010 № 4/17299).

З питань контролю та обліку: Порядок здійснення контролю за виконанням інвестиційних програм у сферах теплопостачання, централізованого водопостачання та водовідведення, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 № 552 «Деякі питання виконання інвестиційних програм у сферах теплопостачання, централізованого водопостачання та водовідве-

дення»; постанова НКРЕКП від 27.12.2017 № 1474 «Про затвердження Правил організації та ведення обліку за ліцензованими видами діяльності суб'єктами господарювання у сфері централізованого водопостачання та водовідведення».

З питань ліцензування: постанова НКРЕКП від 22.03.2017 № 307 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з централізованого водопостачання та водовідведення».

З питань комерційного обліку: постанова Кабінету Міністрів України від 13.06.2018 № 477 «Про затвердження Порядку перерахування виконавцем комунальної послуги оператору зовнішніх інженерних мереж спланичених споживачами комунальних послуг та власниками (співвласниками) приміщень, обладнаних індивідуальними системами опалення та/або гарячого водопостачання, внесків за встановлення вузлів комерційного обліку»; наказ Мінрегіону України від 05.06.2018 № 129 «Про затвердження Методики визначення розміру внесків за встановлення, обслуговування та заміну вузлів комерційного обліку та їх розподілу між споживачами комунальних послуг, власниками (співвласниками) приміщень, обладнаних індивідуальними системами опалення та / або гарячого водопостачання» (зар. в Міністерстві 26.06.2018 № 754/32206).

Слід зазначити, що наведена класифікація нормативно-правових актів у сфері водопостачання та водовідведення не є вичерпною, а лише визначає основні, на погляд автора, предмети регулювання певних питань сфери.

За умов здійснення постійної правової реформи в країні питання забезпечення ефективності актів органів державної влади не втрачає своєї актуальності, оскільки без ефективних та дієвих актів формування правової держави і встановлення правопорядку в країні, рівно як і здійснення політичних, економічних, адміністративних, соціальних та інших реформ, є неможливим. Мова йде не про прийняття та видання нових та численних актів органів державної влади, оскільки їх кількість ще не свідчить про належний стан урегульованості досліджуваної сфери, йдеться про впровадження дієвих механізмів реалізації цих актів. За-

кони і підзаконні нормативно-правові акти у сфері водопостачання та водовідведення напружувались десятиріччями залежно від принципів державної політики, але метою видання цих актів було і є досягнення необхідного суспільно корисного результату.

Загальнотеоретично критерієм ефективності нормативно-правових актів визначено міру досягнення цілей, поставлених перед ними. При цьому цілі поділяються на близькі й кінцеві, прямі й непрямі та ін. Але загальним у всіх випадках є визнання того, що цілями правового регулювання виступають: закріплення з допомогою юридичних засобів уже існуючих суспільних відносин; стимулювання тих суспільних відносин, що вже існують і відповідають загальному інтересу суспільства; створення умов для виникнення й розвитку нових форм суспільних відносин; вилучення з практики соціально небезпечних відносин. До основних чинників ефективності правових норм належать: відповідність вимог норм права рівню соціально-економічного розвитку суспільства; рівень досконалості законодавства; рівень правової культури громадян, стан сфери регулювання.

Висновки з дослідження.

Система нормативно-правових актів у сфері водопостачання та водовідведення в цілому є послідовною та об'ємною, але деякі її аспекти можуть бути додатково вдосконалені. Зокрема, потребують узгодження між собою норми Законів України «Про житлово-комунальні послуги» та «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення», вдосконалення і приведення до європейських вимог потребує сфера водовідведення, питання якості послуг, захисту прав споживачів. Крім того, підзаконні нормативно-правові акти постійно мають переглядатись та приводитись у відповідність до норм змінених законодавчих актів. У випадку невідповідності між нормами законодавчого акту та підзаконного акту, керуватись слід нормами вище стоячого законодавчого акту. Принципи державної політики у сфері водопостачання та водовідведення визначені законодавцем, але відсутній спеціальний національний стратегічний документ розвитку сфери. Всі зазначені критерії, а ще зовнішні

та внутрішні фактори, як то стан законності в країні та рівень правової культури населення; практичний досвід, професійні знання, культура і навички нормотворців; політичні, економічні, соціальні чинники, а також законність, обґрунтованість і переконливість

прийнятих актів; належне оформлення актів; дотримання встановленого процесу підготовки та прийняття актів; своєчасність прийняття актів; результати перегляду актів, тощо впливають на ефективність нормативно-правових актів сфери.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

1. Адміністративне право України. Академічний курс: Підруч. у 2-х томах: Том I / Відп. ред. В. Б. Авер'янов. – Київ: Юрид. думка. – 2004. – 584 с.
2. Алексеев С. С. Общая теория права в 2-х томах: Том 2 / С. С. Алексеев. – М.: Юрид. лит. – 1982. – 360 с.
3. Бабак А. В. Дослідження становлення і розвитку національної системи державного регулювання ціноутворення суб'єктів природних монополій та суміжних до них ринків інфраструктурних галузей житлово-комунальної сфери / А. В. Бабак // Науково-технічний збірник «Комунальне господарство міст». – 2014. – № 113. – С. 174-208.
4. Базилевич В. Д. Природні монополії / В. Д. Базилевич, Г. М. Філюк. – Київ: Знання. – 2006. – 367 с.
5. Бакуменко В. Д. Теоретичні та організаційні засади державного управління / В. Д. Бакуменко, П. І. Надолішній. – Київ: Міленіум. – 2003. – 256 с.
6. Барабаш Т. О. Правове регулювання господарських відносин у сфері житлово-комунального господарства: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.04. / Т. О. Барабаш. – Харків, 2012. – 19 с.
7. Білянський О. М. Організаційно-фінансовий механізм розвитку житлово-комунального господарства: дис. канд. екон. наук / О. М. Білянський. – Харків, 2006. – 154 с.
8. Буханевич О. М. Адміністративно-правове забезпечення житлово-комунального господарства в Україні: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.07 / О. М. Буханевич. – Київ, 2009. – 23 с.
9. Венгеров А. Б. Теория государства и права / А. Б. Венгеров. – М.: Новый юрист, 1998. – 624 с.
10. Виноградова Г. В. Особливості правового регулювання відносин у сфері надання житлово-комунальних послуг на сучасному етапі / Г. В. Виноградова // Правове регулювання економіки. – 2014. – № 14. – С. 272-283
11. Водний кодекс України. Закон України від 06.06.1995 р. №213/95-ВР. База даних: «Законодавство України» / ВР України». – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80>
12. Державна політика / ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін [та ін.]. – Київ: НАДУ, 2014. – 448 с.
13. Запатріна І. В. Житлово-комунальне господарство: перспективи реформування / І. В. Запатріна, Т. Б. Лебеда // Економіка України. – 2012. – № 10. – С. 34-44.
14. Ігнатенко О. П. Державне регулювання сфери благоустрою населених пунктів: автореферат д-ра наук з держ. упр., спец.: 25.00.02. / О. П. Ігнатенко. – Київ: НАДУ, 2016. – 36 с.
15. Коляда Т. А. Нормативно-правове регулювання відносин в сфері надання житлово-комунальних послуг в Україні / Т. А. Коляда // Науково-технічний збірник «Комунальне господарство міст». – 2014. – № 113. – С. 45-52.
16. Крилова І. І. Акти прокурорського реагування: правовий статус та реалізація: дис. канд. юрид. наук: 12.00.10. / І. І. Крилова. – Київ, 2010. – 253 с.
17. Крилова І. І. Поняття, класифікація та правове значення актів органів державної влади / І. І. Крилова // Вісник Академії адвокатури України. – 2008. – № 13. – С. 11-16.
18. Крилова І. І. Поняття, основні риси та види нормативних актів / І. І. Крилова // Вісник Академії адвокатури України. – 2007. – № 10. – С. 143-147.
19. Лисенков С. Л. Загальна теорія держави і права / С. Л. Лисенков. – Київ: Юрисконсульт, 2006. – 355 с.,
20. Олійник Н. І. Управління житлово-комунальним господарством у процесі ринкової трансформації економіки України: автореф. дис. канд. екон. наук: 25.00.02. / Н. І. Олійник. – Київ, 2003. – 20 с.
21. Про державне регулювання у сфері комунальних послуг: Закон від 09.07.2010 № 2479-VI. База даних «Законодавство України» / ВР України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2479-17>
22. Про житлово-комунальні послуги. Закон України від 09.11.2017 р. № 2189-VIII. База даних «Законодавство України» / ВР України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19>
23. Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення: Закон від 10.01.2012 р. № 2918-III. База даних «Законодавство України» / ВР України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2918-14>
24. Про природні монополії: Закон від 20.04.2000 №1682-III. База даних «Законодавство України» / ВР України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/-laws/show/1682-14>
25. Розпутенко І. В. Державна політика України в контексті геоекономічних змін / І. В. Розпутенко // Науково-інформаційний вісник з державного управління. – 2009. – № 2. – С. 25-29.

26. Романюк О. П. Нормативно-правове регулювання функцій державного нагляду (контролю) у сфері комунальних послуг / О. П. Романюк // Державне управління: теорія та практика. – 2014. – № 2. – С. 72-82.
27. Скакун О. Ф. Теорія держави і права / О. Ф. Скакун. – Харків: Консум, 2008. – 656 с.
28. Тертичка В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні / В. Тертичка. – Київ: Видавництво Соломії Павличко «Основи». – 2002. – 750 с.
29. Яковлев П. О. Про правову природу актів, якими встановлюються тарифи на житлово-комунальні послуги / П. О. Яковлев // Часопис Київського університету права. – 2014. – № 4. – С. 129-133.

REFERENCES

1. Averianov, V.B. (2004). *Administrativne pravo Ukrainy. Akademichnyi kurs [Administrative Law of Ukraine]*. (Vols. 1-2). Kyiv: Yuryd. dumka. [in Ukrainian].
2. Alekseev, S.S. (1982). *Obschaya teoriya prava [General theory of law]*. (Vols. 1-2). Moscow: Yurid. lit. [in Russian].
3. Babak, A.V. (2014). Doslidzhennia stanovlennia i rozvytku natsionalnoi systemy derzhavnoho rehuliuвання tsinoutvorennia subiektiv pryrodnykh monopolii ta sumizhnykh do nykh rynkiv infrastrukturykh haluzei zhytlovo-komunalnoi sfery [Investigation of formation and development of the national system of state regulation of pricing of subjects of natural monopolies and adjacent markets for infrastructural sectors of housing and communal sphere]. *Naukovo-tekhnichnyi zbirnyk «Komunalne hospodarstvo mist»*, 13, 174-208 [in Ukrainian].
4. Bazylevych, V.D., & Filiuk, H.M. (2006). *Pryrodni monopolii [Natural monopolies]*. Kyiv: Znannia [in Ukrainian].
5. Bakumenko, V. D., & Nadolishnii, P.I. (2003). *Teoretychni ta orhanizatsiini zasady derzhavnoho upravlinnia [Theoretical and organizational principles of state administration]*. Kyiv: Milenium [in Ukrainian].
6. Barabash, T.O. (2012). Pravove rehuliuвання hospodarskykh vidnosyn u sferi zhytlovo-komunalnoho hospodarstva: dysertatsiia kandydata yurydychnykh nauk [Legal regulation of economic relations in the sphere of housing and communal services]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].
7. Bilianskyi, O.M. (2006). Orhanizatsiino-finsanovyi mekhanizm rozvytku zhytlovo-komunalnoho hospodarstva: dysertatsiia kandydata ekonomichnykh nauk [Organizational and financial mechanism of housing and communal services development]. *Candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].
8. Bukhaneych, O.M. (2009). Administrativno-pravove zabezpechennia zhytlovo-komunalnoho hospodarstva v Ukraini: avtoreferat kandydata yurydychnykh nauk [Administrative and legal provision of housing and communal services in Ukraine]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
9. Vengerov, A.B. (1998). *Teoriya gosudarstva i prava [Theory of State and Law]*. Moscow: Novyyi yurist [in Russian].
10. Vynogradova, H.V. (2014). Osoblyvosti pravovoho rehuliuвання vidnosyn u sferi nadання zhytlovo-komunalnykh posluh na suchasnomu etapi. [Features of legal regulation of relations in the field of provision of housing and communal services at the present stage]. *Legal regulation of the economy*, 14, 272-283 [in Ukrainian].
11. *Zakon Ukrainy Vodnyi kodeks Ukrainy vid 06.06.1995 r. №213/95-VR. [The Law of Ukraine on the Water Code of Ukraine]*. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].
12. Kovbasiuk, Yu.V., Vashchenko, K.O., & Surmin, Yu.P. (2014). *Derzhavna polityka [State policy]*. Kyiv: NADU [in Ukrainian].
13. Zapatrina, I.V., & Lebeda, T.B. (2012). Zhytlovo-komunalne hospodarstvo: perspektyvy reformuvannia [Housing and Communal Services: Prospects for Reform]. *Ekonomika Ukrainy*, 10, 34-44 [in Ukrainian].
14. Ighnatenko, O.P. (2016). Derzhavne rehuljuвання sfery blaghoustroju naselenykh punktiv [State regulation of the sphere of improvement of settlements]. *Doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
15. Koliada, T.A. (2014). Normativno-pravove rehuliuвання vidnosyn v sferi nadання zhytlovo-komunalnykh posluh v Ukraini [Regulatory and regulatory regulation of relations in the sphere of provision of housing and communal services in Ukraine]. *Naukovo-tekhnichnyi zbirnyk «Komunalne hospodarstvo mist»*, 113, 45-52 [in Ukrainian].
16. Krylova, I.I. (2010). Akty prokurorskooho rehuvannia: pravovyi status ta realizatsiia: dysertatsiia kandydata yurydychnykh nauk [Acts of the prosecution: legal status and implementation]. *Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
17. Krylova, I.I. (2008). Poniattia, klasyfikatsiia ta pravove znachennia aktiv orhaniv derzhavnoi vlady [Concept, classification and legal significance of acts of state authorities]. *Visnyk Akademii advokatury Ukrainy*, 13, 11-16 [in Ukrainian].
18. Krylova, I.I. (2007). Poniattia, osnovni rysy ta vydy normativnykh aktiv [Concept, main features and types of normative acts]. *Visnyk Akademii advokatury Ukrainy*, 10, 143-147 [in Ukrainian].
19. Lysenkov, S.L. (2006). *Zahalna teoriia derzhavy i prava [General theory of state and law]*. Kyiv: Yuryskonsult [in Ukrainian].
20. Oliinyk, N.I. (2011). Derzhavne rehuliuвання rynku zhytla v Ukraini: dysertatsiia doktora nauk z derzhavnoho upravlinnia [State regulation of housing market in Ukraine]. *Doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
21. *Zakon Ukrainy Pro derzhavne rehuljuвання u sferi komunalnykh posluh vid 09.07.2010 № 2479-VI. [Law of Ukraine On state regulation in the sphere of utilities]*. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2479-17> [in Ukrainian].

22. *Zakon Ukrainy Pro zhytlovo-komunalni posluhy vid 09.11.2017 № 2189-VIII. [The Law of Ukraine On Housing and Communal Services]*. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19> [in Ukrainian].
23. *Zakon Ukrainy Pro pytnu vodu, pytne vodopostachannia ta vodovidvedennia vid 10.01.2012 № 2918-III [Law of Ukraine on Drinking water, potable water supply and discharge]*. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2918-14> [in Ukrainian].
24. *Zakon Ukrainy Pro pryrodni monopolii vid 20.04.2000 №1682-III [Law of Ukraine on Natural monopolies]*. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1682-14> [in Ukrainian].
25. Rozputenko, I.V. (2009). Derzhavna polityka Ukrainy v konteksti heoekonomichnykh zmin [State policy of Ukraine in the context of geoeconomic changes]. *Naukovo-informatsiyni visnyk z derzhavnoho upravlinnia* 2, 25-29 [in Ukrainian].
26. Romaniuk, O.P. (2014). Normatyvno-pravove rehuliuвання funktsii derzhavnoho nahliadu (kontroliu) u sferi komunalnykh posluh. [Regulatory and regulatory regulation of the functions of state supervision (control) in the field of utilities]. *Derzhavne upravlinnia: teoriia ta praktyka*, 2, 72- 82 [in Ukrainian].
27. Skakun, O.F. (2008). Teoriia derzhavy i prava [Theory of state and law].. Kharkiv: Konsum [in Ukrainian].
28. Tertychka, V. (2002). *Derzhavna polityka: analiz ta zdiisnennia v Ukraini [State Policy: Analysis and Implementation in Ukraine]*. Kyiv: Vydavnytstvo Solomii Pavlychko «Osnovy» [in Ukrainian].
29. Iakovlev, P.O. (2014). Pro pravovu pryrodu aktiv, yakymy vstanovliuiutsia taryfy na zhytlovo-komunalni posluhy [On the legal nature of the acts, which set tariffs for housing and communal services]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, 4, 129-133 [in Ukrainian].

Крилова Ірина Іванівна

Кандидат юр. наук, докторант
Національна академія державного управління при
Президентіві України
03057, м. Київ, вул. Антона Цедіка, 20

Krylova Iryna

P.h.D. in Legal Sciences, doctoral student
National Academy for Public Administration under
the President of Ukraine
20, Antona Tsedika St., Kyiv, 03057, Ukraine

Email: irinakrilov@ukr.net

Цитування: Крилова І. І. Система нормативно-правових актів у сфері водопостачання та водовідведення. Ефективність та реалізація / І. І. Крилова // Аспекти публічного управління. – 2019. – Т. 7 – № 1-2. – С. 14-26.

Citation: Krylova, I.I. (2019). Systema normatyvno-pravovykh aktiv u sferi vodopostachannia ta vodovidvedennia. Efektyvnist ta realizatsiia [The system of legal acts in the field of water supply and wastewater. Efficiency and implementation]. *Public administration aspects*, 7 (1-2), 14-26.